

Для відповіді на поставлені питання необхідно розробити зручний методичний інструментарій, який допоможе об'єктивно оцінити поточну та стратегічну ефективність визначеного інвестиційного проекту та інвестиційної діяльності за релевантний період, спрогнозувати інвестиційний потенціал підприємства торгівлі за основними формами та видами інвестування, що в цілому вплине на рівень його інвестиційної привабливості та потенціал інноваційного розвитку в довгостроковій перспективі.

Таким чином, в сучасних умовах високої конкуренції на фінансово-інвестиційному ринку та складної соціально-економічної ситуації в країні, у потенційних інвесторів виникає необхідність оперативного оцінити інвестиційну привабливість того чи іншого підприємства торгівлі як потенційного об'єкта майбутніх капітальних або фінансових вкладень на основі аналізу ефективності здійснення інвестиційної діяльності за минулий період. Аналіз та обґрунтована оцінка ефективності інвестиційної діяльності конкретного підприємства торгівлі допоможе спрогнозувати його інвестиційний потенціал за основними формами та видами інвестування, що в комплексі вплине на рівень його інвестиційної привабливості.

УДК 336:316

А.В. Важельська, здобувач фахової передвищої освіти (*ХФКК ХКТЕІ, Хмельницький*)

Ю.М. Нікольчук, канд. екон. наук, доц. (*ХКТЕІ, Хмельницький*)

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Економіка ринкового типу характеризується становленням нових фінансово-економічних відносин. В системі цих відносин завжди функціонують підприємства з різним рівнем економічного розвитку. Об'єктивні закони ринкової економіки змушують підприємства постійно шукати ефективні форми і методи ведення господарства. Динамічний розвиток ринку, посилення конкуренції як на національному, так і на міжнародному ринках вимагають від підприємств здійснення заходів, спрямованих на підвищення результативності діяльності, забезпечення гнучкості і динамічності поведінки господарюючого суб'єкту у взаємодії з зовнішнім середовищем.

Перетворення, що відбуваються в економіці, потребують вирішення важливих питань у сфері управління діяльністю підприємства, що вимагає

поєднання фінансових, організаційних, соціальних методів господарського управління, застосування нових підходів до виявлення та використання потенціалу підприємства.

В наслідок цього набувають актуальності проблеми дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів управління ефективністю діяльності підприємства з використанням фінансового механізму, який передбачає використання прогресивних методів господарського маневрування фінансовими ресурсами підприємства на основі законів ринкової економіки в умовах невизначеності та динамічності зовнішнього економічного середовища.

Фінансовий механізм у вузькому розумінні трактують як сукупність конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення. Сьогодні в економічній літературі існують два основних підходи або напрямки до розуміння цього поняття. За першим, механізм – це організація, налагодження роботи економіки і фінансів. Отже, механізм є важливою складовою виробничого і фінансового менеджменту. Другий підхід – це розуміння механізму як засобу зовнішнього впливу держави і підприємств на економіку та суспільство. Саме останній, на нашу думку, заслуговує на пильну увагу, оскільки: економіка не може успішно розвиватися без втручання держави; управління господарством неможливе без відповідного механізму; без адекватного механізму не можна вивести національну економіку на траєкторію сталого розвитку [1].

Проблеми управління фінансовими ресурсами виникають на кожному підприємстві, оскільки забезпеченість фінансовими ресурсами є визначальним фактором здійснення господарського процесу. У практичній діяльності механізм управління фінансовими ресурсами формується та удосконалюється, їх роль зростає як у теоретичному досягненні нових підходів, так і у розробці напрямів практичної реалізації рекомендацій щодо активізації ролі фінансових ресурсів у соціально-економічних процесах підприємств.

Традиційно в структуру фінансового механізму залучають п'ять взаємопов'язаних елементів: фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення. Для ефективного функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємства, на нашу думку, потрібно враховувати наступні принципи механізму управління фінансовими ресурсами: правове регулювання управлінських дій; доцільність прийняття рішень по управлінню фінансовими ресурсами підприємства; аналіз та оцінка прийнятих управлінських рішень; урахування суб'єктами управління кон'юнктури ринку та ризику;

максимізація рентабельності. Механізм фінансового управління підприємства можна зобразити як сукупність форм і методів створення та використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різних потреб органів державної влади, господарських суб'єктів і населення [2].

Ефективність фінансового механізму досягається за рахунок злагодженої дії усіх його складових елементів відповідно до потреб та інтересів суспільства за умови напрацювання належної законодавчої та нормативної бази. Структура фінансового механізму передбачає сукупність взаємопов'язаних трьох рівнів. На першому (визначальному) діють фінансові методи; функціонування фінансової системи на другому рівні забезпечують фінансові інструменти, а на третьому рівні діють фінансові важелі [3].

Ефективність функціонування фінансового механізму підприємств залежить також від якості інформаційного забезпечення, яке включає методичне та аналітичне забезпечення, навчання та перепідготовку кадрів, формування системи інформаційно-консультативних послуг для суб'єктів господарювання.

Одним з основних елементів механізму фінансового управління є фінансове забезпечення. У роботах українських науковців фінансове забезпечення розглядається як провідний метод фінансового механізму, покликаний забезпечувати розподільчі та пере розподільчі процеси з метою утворення доходів і фондів коштів, або як форма фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства. Фінансове забезпечення розвитку підприємств пов'язане з формуванням цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективним використанням.

Фінансове забезпечення підприємств здійснюється за рахунок самофінансування, інвестиційних та кредитних ресурсів і на бюджетних видатках. Важелями, які виконують регулюючі функції, є податки, обов'язкові платежі, норми амортизаційних відрахувань, норми використання коштів у бюджетних установах та фінансові санкції (штрафи, пеня). Фінансове стимулювання здійснюється як у формі матеріального заохочення, пов'язаного зі збільшенням фінансових ресурсів суб'єктів (податкові пільги, державні кредити тощо), так і у вигляді певного матеріального покарання (штрафних санкцій) [4].

Отже, механізм фінансового управління передбачає пошук, залучення і ефективне використання фінансових ресурсів та на основі організаційно-управлінських принципів методи і форми їх впливу на розвиток підприємств.

Інформаційні джерела:

1. Фінанси: підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611 с.

2. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
3. Метеленко Н.Г., Шульга О.П. Концептуалізація поняття «фінансовий механізм». Причорноморські економічні студії. Випуск 10. 2016. С. 172-179.
4. Гонга О., Кальченко О. Фінансове планування на підприємствах реального сектору економіки. Проблеми і перспективи економіки і управління. 2017. № 4 (12). С. 128-133.

УДК 336.2:336.5

А.О. Вольська, канд. екон. наук, доц. (НРЗВО «КПДІ», Кам'янець-Подільський)

І.В. Балла, канд. екон. наук (ЗВО «ПДУ», Кам'янець-Подільський)

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ: ДОХОДИ І ВИДАТКИ СЬОГОДЕННЯ

Війна змінила вигляд держави та її фінансової системи. Фінансові можливості країни обнулилися. Режим роботи державних фінансів в умовах воєнного стану кардинально відрізняється від звичайного.

Державний бюджет – головний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту та централізовано розподіляє її на розвиток національної економіки, для соціального захисту населення, утримання органів державної влади та управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

До війни бюджет переважно наповнювався надходженнями від сплати податку на імпорту товарів. У 2022 році Мінфін планував зібрати 405 млрд грн ПДВ, 76 млрд грн акцизу (алкоголь, сигарети, енергоносії), 37,5 млрд грн мита.

Загалом лише непрямі податки з імпортованих товарів повинні були становити майже 520 млрд грн – 40% від усіх доходів бюджету. Проте митниці вдалося зібрати лише п'яту частину запланованих надходжень. Така ж ситуація з податками: їх надходження становлять 15-20% від довоєнних показників. Основна причина – закриття багатьох підприємств, знищення складів та промислових потужностей.

Щоб компенсувати ці втрати, уряду довелося просити державні підприємства та Нацбанк достроково переказати до бюджету прибутки 2021 року. За планом це мало статися в квітні-червні.